EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.12.19.
COM(2024) 593 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

Nyolcadik éves jelentés a törökországi menekülteket támogató eszközről

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés 1
1.1. Törökország és a menekültügyi válság 1
1.2. Az EU reagálása a válságra és az eszköz létrehozása 3
2. Az eszköz működése 4
3. Pénzügyi kapacitás, a finanszírozás időtartama és jellege 5
4. Az eszköz végrehajtása 6
5. Nyomon követés, értékelés és ellenőrzés 14
6. Kommunikáció és láthatóság 15
7. Következtetések és következő lépések 16

1. Bevezetés

Az EU és a tagállamok fellépéseinek koordinációs mechanizmus révén való összehangolásáról szóló, 2015. november 24-i bizottsági határozat[1] (a továbbiakban: a határozat) 8. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bizottságnak rendszeresen tájékoztatnia kell az Európai Parlamentet és a Tanácsot a törökországi menekülteket támogató eszköz (a továbbiakban: az eszköz) végrehajtásáról. A határozat 8. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottságnak évente jelentést kell készítenie az Európai Parlament és a Tanács részére az eszköz végrehajtásáról. Az eszközről szóló első éves jelentést 2017 márciusában tették közzé[2]. Valamennyi éves jelentés megtalálható a menekülteket támogató eszköz honlapján. E jelentés a 2024. februári helyzetet tükrözi.

1.1. Törökország és a menekültügyi válság

Törökország – a földrajzi helyzetéből adódóan – a menekültek és migránsok kiemelt befogadási és tranzitországa. A török kormány által szolgáltatott adatok szerint 2024 januárjában az országban 3 199 927 átmeneti védelem alapján befogadott szíriai és több mint 300 000 regisztrált menekült és menedékkérő tartózkodott, főként Afganisztánból, Irakból, Iránból és Szomáliából[3, 4]. Ez az igen nagy számú ember jelentős hatást gyakorolt a befogadó közösségekre. A szíriai menekültek Törökországba irányuló elhúzódó lakóhelyelhagyása és az Afganisztánból Törökországba irregulárisan érkezők növekvő száma egyre nagyobb kihívást jelent a menekültek, a migránsok és a befogadó közösségek közötti társadalmi kohézió tekintetében. Ezzel egy időben továbbra is nyomás alatt áll a török–iráni határ.

Törökország továbbra is nagyon jelentős erőfeszítéseket tesz a menekültek és migránsok befogadása és szükségleteik kezelése terén, és újfent megerősítette a 2016. március 18-i EU–Törökország nyilatkozat[5] (a továbbiakban: a nyilatkozat) végrehajtása iránti elkötelezettségét. A nyilatkozat 2023-ban továbbra is konkrét eredményeket ért el. Bár még mindig alacsonyabbak a nyilatkozat előtti számadatoknál, nőtt a Görögországba irregulárisan érkezők száma, különösen a tengeri útvonalon keresztül, míg az Olaszországba és a Ciprus kormány ellenőrzése alatt álló területeire érkezők száma jelentősen csökkent[6].

[1] Az Unió és a tagállamok fellépéseinek koordinációs mechanizmus – a Törökország-támogató Menekültügyi Eszköz – révén való összehangolásáról szóló, 2015. november 24-i C(2015) 9500 bizottsági határozat a 2016. február 10-i C(2016) 855 bizottsági határozattal módosított szövegváltozatában.

[2] 9dc8736f-c734-48be-8678-aca919a6a1bf_en (europa.eu)

[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration

[4] A török menekültügyi rendszer egyik sajátos jellemzője azzal kapcsolatos, hogy az ország egy fenntartás mellett írta alá az 1951. évi genfi egyezménynek a menekültek jogállásáról szóló 1967. évi New York-i jegyzőkönyvét. Emiatt a Törökországban tartózkodó menekültek túlnyomó többsége nem kérhet teljes körű menekült jogállást, csak „feltételes menekült” jogállást, amely – odaítélése esetén – az országban való tartózkodás időtartamát addig az időpontig teszi csak lehetővé, amíg „egy harmadik országba át nem telepítik”.

[5] http://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

[6] 2023 januárja és októbere között 39 619 irreguláris migráns érkezett az EU-ba Törökországból, szemben a 2022 azonos időszakában érkezett 34 459 irreguláris migránssal, ami 15 %-os növekedést jelent. Az

A nyilatkozat keretében folytatódott az „egyet egyért” áttelepítési program végrehajtása. 2016 áprilisa és 2024 januárja között csaknem 41 000 szíriai menekültet telepítettek át Törökországból az EU-ba. 2016 óta a nyilatkozat alapján 2 140 migránst küldtek vissza a görög szigetekről Törökországba. Mivel a török hatóságok nem vonták vissza a nyilatkozat szerinti visszaküldési műveletek Covid19-világjárvány miatti felfüggesztéséről szóló, 2020. márciusi határozatukat, azóta az Európai Bizottság és a görög hatóságok ismételt kérései ellenére sem került sor visszaküldési műveletekre.

Az Európai Tanács 2020. októberi ülésén megállapodás született egy EU–Törökország eredményközpontú program elindításáról. Négy kiemelt területet határoztak meg, melyek a következők: i. a vámunió működésének javítása és a vámunió korszerűsítéséről szóló egyeztetések újraindítása, ii. migráció és a menekültek támogatása, iii. magas szintű párbeszédek, iv. emberek közötti kapcsolatok és mobilitás. Az Európai Tanács 2021. júniusi ülésén ismételten hangsúlyozta az EU készségét arra, hogy fokozatos, arányos és visszafordítható módon megbeszéléseket folytasson Törökországgal az együttműködés több közös érdekű területen történő elmélyítése céljából, amennyiben teljesülnek a 2021 márciusában és az Európai Tanács korábbi következtetéseiben meghatározott feltételek. A 2023. november 29-i közös közlemény válaszul az Európai Tanács 2023. június 29–30-i ülésén felkérte a főképviselőt és a Bizottságot, hogy nyújtsanak be jelentést az EU és Törökország közötti kapcsolatok aktuális állásáról. Ez számos javaslatot terjesztett elő a kétoldalú kapcsolatok fellendítésére, többek között a migrációkezelés, valamint a menekülteknek és a befogadó közösségeknek nyújtott pénzügyi támogatás területén. 2021 októberében Ankarában, majd 2023 novemberében Brüsszelben magas szintű EU–Törökország párbeszédre került sor a migrációról és a biztonságról. Az Európai Bizottság 2023. október 18-án az Európai Tanács iránymutatásait követve előterjesztette a Földközi-tenger keleti térségére vonatkozó cselekvési tervet[7], amelynek középpontjában a migrációkezelésnek a kulcsfontosságú származási és tranzitországokkal – többek között Törökországgal – együttműködésben történő javítása áll.

Földrengések Törökországban és Szíriában – 2023. február

Február 6-án Törökországot a régióban több mint 100 éve nem látott erősségű földrengések rázták meg, amelyek nagyon sok halálesettel, sérüléssel és vagyoni kárral jártak. Az EU a földrengések után gyors támogatást nyújtott, és március 20-án donorkonferenciát szervezett Brüsszelben, hogy a nemzetközi közösség körében forrásokat mozgósítson Törökország és Szíria népének támogatására – összesen 7 milliárd EUR összegű felajánlás formájában –, többek között az érintett területeken tartózkodó 1,7 millió menekült számára. Az EU földrengéssel kapcsolatos kötelezettségvállalása keretében a Bizottság 2023. december 20-án két finanszírozási határozatot fogadott el, amelyek összesen 355,6 millió EUR összeget

Olaszországba vezető tengeri útvonalon érkezők száma jelentősen (63 %-kal) csökkent. 2023-ban azonban a Görögországba tengeri úton irregulárisan érkezők száma 2022-höz képest több mint háromszorosára (210 %-kal) nőtt. A Görögországba szárazföldön érkezők száma szintén nőtt 7 %-kal. Ugyanakkor a zöld vonalon keresztül Ciprusra érkezők száma 2023 januárja és szeptembere között 42 %-kal csökkent 2022 azonos időszakához képest.

[7] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_23_6014

mozgósítottak a 2021–2023-as időszakra jóváhagyott, menekülteknek nyújtott 3 milliárd EUR összegű további támogatásból (lásd az alábbi keretes írást).

Az első, 115,6 millió EUR értékű intézkedés célja az egészségügyi és oktatási infrastruktúra megerősítése a földrengések által érintett menekültek és befogadó közösségek hozzáférésének javítása érdekében. Ez legalább 20 oktatási létesítmény és 20 egészségügyi alapellátást biztosító központ megépítésével valósul meg. A második, 240 millió EUR értékű intézkedés célja a társadalmi-gazdasági támogatás fellendítése, a társadalmi kohézió előmozdítása és az infrastruktúrafejlesztés elősegítése Törökországban.

1.2. Az EU reagálása a válságra és az eszköz létrehozása

Az Európai Unió tagállamainak a Törökországban tartózkodó menekültek jelentős további finanszírozását igénylő felszólítására válaszul a Bizottság a 2015. november 24-i bizottsági határozattal létrehozta, majd 2016. február 10-én[8], 2018. március 14-én és 2018. július 24-én módosította a törökországi menekülteket támogató eszközt. Az eszköz az uniós költségvetésből és a tagállamok további hozzájárulásaiból származó és külső címzett bevételként az uniós költségvetésbe integrált források mozgósításának összehangolását célzó mechanizmus. A tagállamok politikai kötelezettséget vállaltak arra, hogy nemzeti hozzájárulásokat nyújtanak az uniós tagállamok és az Európai Bizottság közötti, 2016. február 3-án elfogadott, majd az eszköz második részletéről szóló megállapodás alkalmával naprakésszé tett egyetértési megállapodás részeként[9]. Az egyetértési megállapodás egy feltételrendszer-keretet is létrehozott.

2016. március 18-án az EU és Törökország állam- és kormányfői újra megerősítették közös cselekvési tervük megvalósítása melletti elkötelezettségüket, valamint a Törökország és az Unió közötti kapcsolatok elmélyítését és a migrációs válság kezelését szolgáló további intézkedésekről egyeztek meg[10]. Törökország és az EU egyetértettek abban, hogy további gyors és határozott erőfeszítésekre van szükség. Az EU–Törökország nyilatkozat pontosabban arra hívott fel, hogy véget kell vetni a Törökországból az Unióba irányuló irreguláris migrációnak oly módon, hogy ellehetetlenüljön az embercsempészek üzletszerű tevékenysége, hogy a migránsok számára olyan alternatíva álljon rendelkezésre, amelynek során nem kell kockára tenniük az életüket, és hogy fel kell gyorsítani az eszköz végrehajtását.

Az eszköz első részletére (2016–2017) összesen 3 milliárd EUR-t különítettek el[11], a második részletre (2018–2019) pedig további 3 milliárd EUR-t bocsátottak rendelkezésre, így az

[8] https://home-affairs.ec.europa.eu/news/eu-action-plan-eastern-mediterranean-migration-2023-10-18_en
[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf
[10] http://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/
[11] Ezt a 3 milliárd EUR-t a Bizottság által még az eszköz elindítását megelőzően a szíriai menekültválságra adott válaszként már Törökország rendelkezésére bocsátott 345 millió EUR-n felül biztosították, és az kiegészítette a tagállamok kétoldalú segítségnyújtását.

eszköz teljes kerete elérte a 6 milliárd EUR-t. Ezen ülést követően a Bizottság gyors lépéseket tett az első projektekre történő szerződéskötés érdekében. 2020. december 31-ig a Bizottság az eszköz teljes működési allokációjára szerződéseket kötött, és 2023 végéig több mint 5,3 milliárd EUR-t folyósított.

2. Az eszköz működése

Az eszköz egy olyan koordinációs mechanizmus, amely lehetővé teszi a Törökországban tartózkodó menekültek részére történő uniós segítségnyújtás gyors, eredményes és hatékony mozgósítását, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás biztosítása mellett. Az eszköz biztosítja a fennálló uniós pénzügyi eszközök optimális mozgósítását humanitárius segítségnyújtás és/vagy fejlesztési támogatás formájában, annak érdekében, hogy a menekültek és a befogadó közösségek szükségleteit átfogó és összehangolt módon elégítsék ki[12].

Az eszköz irányítóbizottsága stratégiai iránymutatást nyújt a prioritások, a támogatandó tevékenységek típusa, a hozzárendelendő összegek és a mozgósítandó pénzügyi eszközök tekintetében, továbbá – adott esetben – a 2015. november 29-i EU–Törökország közös cselekvési terv (a továbbiakban: a közös cselekvési terv) alapján fennálló török kötelezettségvállalásoknak az ország általi végrehajtására vonatkozó feltételek tekintetében[13]. 2023-ban, az eszköz végrehajtásának nyolcadik éve során egy irányítóbizottsági ülésre került sor, július 5-én.

Fontos az eszköz projektjeinek fenntarthatósága, csakúgy, mint a török hatóságokkal közös felelősségviselés. A segítségnyújtás kiemelt területeit átfogó és független igényfelmérés alapján határozzák meg, amelyet 2018-ban aktualizáltak.

Az eszköz összehangolja a következő külső finanszírozási eszközökből származó pénzügyi támogatást[14]: i. humanitárius segély, ii. az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz, iii. a fejlesztési együttműködési eszköz, iv. az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA), valamint v. a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszköz. Az EU költségvetéséből finanszírozott intézkedéseket az Unió közvetlen és közvetett irányításra vonatkozó pénzügyi szabályaival és rendelkezéseivel összhangban hajtják végre. A segítségnyújtás végrehajtásának feltétele, hogy Törökország szigorúan betartsa a közös cselekvési tervben és a nyilatkozatban foglalt kötelezettségvállalásokat.

[12] A Bizottság 2015. november 24-i C(2015) 9 500 határozatának 2. cikke – Az eszköz céljai.

[13] Lásd a C(2016) 855 bizottsági határozattal módosított C(2015) 9500 bizottsági határozat 5. cikkének (1) bekezdését.

[14] Az Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz és a fejlesztési együttműködési eszköz (DCI) hozzájárulásait átcsoportosították az Előcsatlakozási Támogatási Eszközhöz, illetve az uniós vagyonkezelői alaphoz, és azok keretében hajtották végre őket. Elvben a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alaphoz az eszköz keretében (az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből és kisebb mértékben a fejlesztési együttműködési eszközből) nyújtott valamennyi hozzájárulást nem humanitárius segítségnyújtásként hajtották végre.

3. Pénzügyi kapacitás, a finanszírozás időtartama és jellege

Az eszköz által koordinált teljes költségvetés 6 milliárd EUR, amelyet két részletben mozgósítanak. Az első részlet és a második részlet hatálya alá tartozó projektek legkésőbb 2025 közepéig tartanak; az első részlet keretében megvalósuló számos projekt már befejeződött, a legtöbb projekt pedig a tervek szerint hamarabb lezárul. A Covid19-világjárvány miatt a 2016-os különleges intézkedés (1,6 milliárd EUR) projektjeinek végrehajtási időszakát kivételesen meghosszabbították, lehetővé téve, hogy valamennyi érintett projekt elérje a kitűzött célját.

Az első részlet 3 milliárd EUR-t tett ki, amelyből 1 milliárd EUR-t az uniós költségvetésből mozgósítottak, 2 milliárd EUR-t pedig a tagállamoktól származó kétoldalú hozzájárulásokból nyújtottak. A második részlet ugyancsak 3 milliárd EUR-t tett ki, amelyből 2 milliárd EUR-t az uniós költségvetésből, 1 milliárd EUR-t pedig a tagállamok részéről nyújtottak[15].

Ami az uniós költségvetési erőforrásokat illeti, a 2016–2017-es uniós költségvetésből származó 1 milliárd EUR-ból 2016-ban 250 millió EUR-t, 2017-ben pedig 750 millió EUR-t mozgósítottak. A 2018–2019-es uniós költségvetésből származó 2 milliárd EUR-ból 2018-ban 550 millió EUR-t mozgósítottak, a fennmaradó összeg mozgósítására pedig 2019-ben került sor.

A tagállami hozzájárulásokat illetően az első részlet esetében a tagállamok 2016-ban 677 millió EUR-val, 2017-ben 847 millió EUR-val, 2018-ban 396 millió EUR-val, 2019-ben pedig 80 millió EUR-val járultak hozzá az eszközhöz. A második részlet esetében a tagállamok 2018-ban 68 millió EUR, 2019-ben 202 millió EUR, 2020-ban 265 millió EUR, 2021-ben 166 millió EUR, 2022-ben 165 millió EUR összegű hozzájárulást nyújtottak, az utolsó kifizetések pedig 134 millió EUR-t tettek ki. A tagállami hozzájárulások közvetlenül az uniós költségvetésbe történtek külső címzett bevétel formájában[16], és azokat az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz és a humanitárius segítségnyújtás költségvetési soraihoz rendelték.

Továbbra is kielégítő az összhang egyrészről a hozzájárulásoknak az *eszközbe* történő tagállami befizetéseinek üteme, másrészről az ezen hozzájárulásokból finanszírozott kifizetéseknek az *eszközből* való folyósításának üteme között.

Az eszköz humanitárius területén 19,5 millió EUR-t különítettek el pufferként, hogy adott esetben finanszírozni tudják a Szíriából érkező új menekültek beáramlására való reagálást

[15] https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

[16] A 2016 és 2018. augusztus 1 közötti hozzájárulások tekintetében az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 298., 2012.10.26., 1. o.) 21. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti külső bevételek, illetve az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. július 18-i (EU, Euratom) 2018/1046 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 193., 2018.7.30., 1. o.) 21. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja szerinti külső bevételek.

2019-ben. Mivel a puffert nem használták fel, ezt az összeget 2020-ban egészségügyi és védelmi intézkedések fedezésére kötötték le, lezárva a második részlet programozását.

2020. december 31-ig a Bizottság az eszköz teljes működési allokációjára szerződéseket kötött. Az összesen 6 milliárd EUR-ból 2023 végéig valamivel több mint 5,3 milliárd EUR-t folyósítottak.

A Törökországban tartózkodó menekülteknek nyújtott további uniós támogatás az eszköz keretén kívül

2020-ban a Bizottság további 535 millió EUR-t különített el az eszköz keretén kívül a törökországi humanitárius fellépések támogatására. Ez a menekülteknek nyújtott támogatás az alapvető szükségletekre, a védelemre, az oktatásra és az egészségügyi ellátásra összpontosított, és azt teljes mértékben lekötötték szerződésekkel és folyósították.

Ez a tendencia 2021-ben is folytatódott. Az Európai Tanács az év júniusi következtetéseit követően a Bizottság 3 milliárd EUR-t mozgósított a Törökországban tartózkodó menekültek és a törökországi befogadó közösségek számára a 2021–2023-as időszakra. E finanszírozás célja annak biztosítása, hogy az eszköz kulcsfontosságú beavatkozásai folytatódjanak a humanitárius segítségnyújtás, az alapvető szükségletek, az oktatás és az egészségügy, valamint a migrációkezelés és a határellenőrzés kiemelt területein. Ez magában foglal 150 millió EUR-t a Migrációügyi és Uniós Belügyi Főigazgatóság eszközei keretéből, elsősorban az uniós tagállamok Törökországból történő áttelepítési erőfeszítéseinek támogatására, valamint a migrációkezelésre, a határigazgatásra és az embercsempészet elleni küzdelemre irányuló erőfeszítések támogatására. Magában foglal továbbá 14,4 millió EUR-t egy 2024 októberében elfogadott támogatási intézkedés keretében.

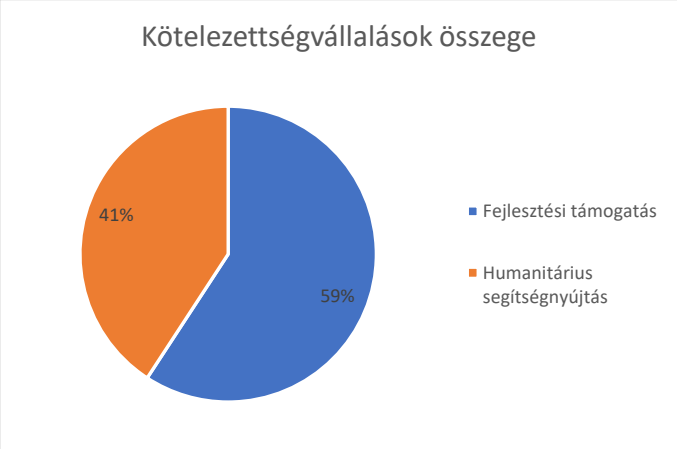
2024 februárjában az Európai Tanács úgy határozott, hogy további 2 milliárd EUR-t különít el a hatékony migrációs együttműködés fenntartására, beleértve a Törökországban tartózkodó szíriai menekültek 2027-ig történő támogatását is. Emellett a Bizottság 2024-ben 520 millió EUR-t különített el a segítségnyújtás folytatásának biztosítására, valamint 480 millió EUR-t átcsoportosított a menekülteknek nyújtott támogatás 2025-re elkülönített előirányzatából.

A Törökországban tartózkodó menekültek számára 2011 óta elkülönített teljes uniós támogatás eléri a 12,5 milliárd EUR-t. Ez magában foglalja a menekülteknek nyújtott, 2011 és 2016 között mozgósított 345 millió EUR összegű támogatást, az eszköz keretében rendelkezésre álló 6 milliárd EUR-t, a 2020-ban rendelkezésre állt 535 millió EUR összegű áthidaló finanszírozást, a 2021–2023-as időszakban rendelkezésre álló 3 milliárd EUR összegű kiegészítő finanszírozást, a 2024. évi 520 millió EUR-t, valamint a 2027-ig nyújtott további 2 milliárd EUR-t.

4. Az eszköz végrehajtása

Az eszközt humanitárius segítségnyújtás és fejlesztési támogatás formájában hajtják végre. Az első részlet keretében mintegy 1,4 milliárd EUR-t, illetve 1,6 milliárd EUR-t allokáltak az egyes területekre. A szíriai válság elhúzódó jellege miatt a második részlet keretében végrehajtott beavatkozások egyre inkább a társadalmi-gazdasági támogatási tevékenységekre és a megélhetési lehetőségek megteremtésére összpontosítottak. A második részlet keretében 1,04 milliárd EUR-t különítettek el humanitárius segítségnyújtásra, 1,9 milliárd EUR-t pedig fejlesztési támogatásra[17].

Az eszköz egészére nézve a humanitárius segítségnyújtás és a fejlesztési támogatás megoszlása a következő:

További részletekért lásd az online projekttáblázatot[18].

Az eszköz keretében nyújtott támogatás projektalapú. A kifizetések az eszköz keretében történő beavatkozások megvalósításától függenek.

Különös figyelmet fordítanak a nem szíriai menekültekre és menedékkérőkre. Az eszköz keretében történő beavatkozások célja minden esetben az, hogy azok a menekülteket befogadó helyi közösségekre is kiterjedjenek.

Az eszköz keretében nyújtott **humanitárius segítség** a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek számára nyújt az alapvető szükségleteket és a védelmet biztosító, az emberi méltóságot tiszteletben tartó támogatást. Emellett a hiányosságokat is kezeli az egészségügy és a szükséghelyzetben lévők oktatása terén működő szakosított intézmények és partnerek révén. Az Európai Unió által biztosított humanitárius segítségnyújtásra vonatkozó iránymutatást a humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos 2007-es európai konszenzus[19] tartalmazza, amely szerint az Unió mint humanitárius szereplő tiszteletben tartja az emberiesség, semlegesség, pártatlanság és függetlenség humanitárius alapelveit, az EUMSZ 214. cikkében és a humanitárius segítségnyújtásról szóló rendeletben (1257/96/EK rendelet) meghatározottak szerint[20,21].

[17] A 60 millió EUR-s egyenleget az eszköz megvalósításához nyújtott igazgatási és operatív támogatásra különítették el.

[18] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en.

[19] A Tanács és a tagállamok kormányai képviselőinek együttes nyilatkozata.

[20] A Tanács 1257/96/EK rendelete (1996. június 20.) a humanitárius segítségnyújtásról.

Az eszköz humanitárius területén belül összesen 65 projektet hajtottak végre 21 partneren keresztül az első és második részlet keretében. E projektek fedezik a Törökországban tartózkodó, a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek alapvető szükségleteivel, védelmével, oktatásával és egészségével kapcsolatos reagálást. Az első részlet keretében mintegy 1,4 milliárd EUR-t allokáltak és kötöttek le szerződésekkel humanitárius segítségnyújtásra, ebből pedig 1,3 milliárd EUR-t folyósítottak is. A második részlet tekintetében 1,04 milliárd EUR-ra kötöttek szerződést, és 2023. január 31-ig 1,035 millió EUR-t folyósítottak.

A **fejlesztési támogatás** azokat a hosszabb távú szükségleteket támogatja, amelyek az egészségügy, az oktatás és a menekültek társadalmi-gazdasági fejlődésének területén jelentkeznek, különösen a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és a megélhetési lehetőségek, valamint a települési infrastruktúra tekintetében. Kiemelten kezeli továbbá a veszélyeztetett csoportokat, és a beavatkozásai tekintetében a nemek kérdésének szempontjait is figyelembe veszi, például kiterjed a nők és a lányok szexuális és nemi alapú erőszakkal szembeni védelmére, valamint a szexuális és reproduktív egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés fejlesztésére.

Az eszköz fejlesztési területén belül az első részlet keretében aláírt 26 projekt végrehajtása továbbra is jól haladt. E projektek közül 15-öt a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alap keretében hajtottak végre összesen 293 millió EUR összegben, az Előcsatlakozási Támogatási Eszközön keresztül közvetlenül kezelt allokáción felül[22].

Az eszköz két részlete keretében fejlesztési támogatásra elkülönített összesen 3,5 milliárd EUR-ból eddig közel 2,9 milliárd EUR-t folyósítottak a végrehajtó partnereknek[23]. Az eszköz fejlesztési területén belül 17 szerződést kötöttek.

2023-ban az eszköz végrehajtását a Törökországban tapasztalható nagyon magas infláció és az árfolyammal kapcsolatos kihívások továbbra is befolyásolták. Ez szükségessé tette egyes projektek hatókörének csökkentését, ami viszont a megépített létesítmények számának csökkenését eredményezte.

Az eszközből megvalósult beavatkozások kiemelt területenként

Az eszköz mindkét részletéből finanszírozott támogatás nyújtása terén kiemelt területenként elért előrehaladásról az eszköz félévente készített nyomonkövetési jelentései számolnak be[24].

[21] Az Európai Bizottság humanitárius segítségnyújtása az éves országspecifikus humanitárius végrehajtási terveken alapul. A Bizottság és partnerei közötti együttműködés kereteit a humanitárius segítségnyújtás területén a Bizottság nemzetközi szervezetekkel kötött pénzügyi és adminisztratív keretmegállapodásai és a nem kormányzati szervezetekkel kötött partnerségi keretmegállapodásai határozzák meg.

[22] Az Előcsatlakozási Támogatási Eszközből származó finanszírozást az eszköz keretében a költségvetési rendelet és alkalmazási szabályai második részének IV. címében foglalt, külső fellépéssel kapcsolatos szabályokkal összhangban kezelik.

[23] Ez a szám a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós regionális alap által megvalósított projektek keretébe tartozó, de az uniós költségvetést még nem terhelő kifizetéseket is tartalmazza.

A menekülteknek és a befogadó közösségeknek nyújtott segítség terén jelentős eredmények születtek a következő kiemelt területeken.

Oktatás

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 2 milliárd EUR-t különítettek el az oktatás támogatására.

Az eszköz humanitárius keretéből több mint 181 millió EUR-t különítettek el az oktatásra. A feltételes iskoláztatási készpénztámogatás (a továbbiakban: CCTE) a menekült gyermekek iskolai beiratkozását és iskolába járását támogatja havi kifizetéseket nyújtva a menekült családoknak azzal a feltétellel, hogy a tanulók rendszeresen iskolába járnak. A CCTE program készpénzkomponensét 2022 októberéig a humanitárius keretből finanszírozták, míg a zökkenőmentes átmenetet szolgáló kapacitástámogatási tevékenységek 2022 decemberéig folytatódtak. A programot 2022 októberében átcsoportosították a fejlesztési kerethez. 2023-ban a CCTE VI program továbbra is rendszeres készpénztámogatást nyújtott mintegy 500 000 gyermek családjának, lehetővé téve számukra, hogy iskolába járjanak.

Az eszköz keretében nyújtott, a Nemzeti Oktatási Minisztérium által végrehajtott 400 millió EUR összegű kiemelt közvetlen támogatási projekt (A gyermekek inkluzív oktatásának előmozdítása a török oktatási rendszerben – PIKTES II[25]) végrehajtása 2023 januárjában véget ért. Ezt a 300 millió EUR teljes költségvetéssel rendelkező, a Törökországban tartózkodó menekülteknek nyújtott kiegészítő támogatás keretében finanszírozott új PIKTES+ projekt[26] követte.

Az oktatásban az általános cél továbbra is az volt, hogy valamennyi menekült gyermeket integrálják a hivatalos török rendszerbe, ezenkívül elérjék az iskolán kívüli gyermekeket, megteremtsék a tanulás biztonságos útvonalait, valamint javítsák a tanulási eredményeket. 2023 szeptemberében közel 750 000 menekült gyermek volt beíratva a 2023–2024-es tanévre a hivatalos oktatási rendszerbe (beleértve az óvodát is) a PIKTES+ program által megcélzott, menekültek által legsűrűbben lakott 29 tartományban.

Azon menekült és befogadó közösségbeli hallgatók száma, akik műszaki és szakoktatásban és -képzésben (TVET) vagy felsőoktatási intézményekben való tanulás céljából az eszköz által támogatott ösztöndíjban részesültek, 29 049 főt tett ki. E tanulók többsége menekült volt. A nemek egyensúlyát fenntartották.

Az eszköz továbbra is támogatta az oktatási infrastruktúra fejlesztését és csökkentette az iskolák túlzsúfoltságát. Jelentős növekedés történt a korszerűsített és befejezett oktatási létesítmények számában. A korszerűsítés terén az egyik jelentős eredmény 8 700 okostábla telepítése volt általános és középiskolákban. Eddig több mint 12 000 létesítményt korszerűsítettek az eszköz támogatásával.

---

[24] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_en.

[25] Promoting Integration of Syrian Kids into the Education System II (PIKTES II) (A szír gyermekek oktatási rendszerben való integrációjának előmozdítása II).

[26] Promoting Inclusive Education for Kids in the Turkish Education System (PIKTES+) (A gyermekek inkluzív oktatásának előmozdítása a török oktatási rendszerben).

Emellett az Education for All in Times of Crisis (Oktatás mindenkinek krízis idején) és az Education Infrastructure for Resilience (Oktatási infrastruktúra a reziliencia érdekében) projektek keretében 175 iskola épült, és oktatási szolgáltatások indultak. Ezenkívül az iskolákban a tetőre szerelt fotoelektromos panelek 50 iskola számára termelnek energiát, és 41 iskola esetében hajtottak végre energiahatékonyság-javító intézkedéseket.

2023-ban az EU 65,6 millió EUR-t különített el Törökország oktatási infrastruktúrájának újjáépítésére, különösen a 2023. februári földrengéseket követően. E finanszírozás célja, hogy mind a menekültek, mind a befogadó közösségek számára megkönnyítse az oktatáshoz való hozzáférést, különösen legalább 20 további oktatási létesítmény megépítése révén. Két, összesen 20 millió EUR értékű támogatási projekt ösztöndíjakat és kapcsolódó szolgáltatásokat nyújt a menekült hallgatók és a befogadó közösségekből származó, felsőfokú/diplomás tanulmányokat folytató hallgatók számára. A projektek 2023 januárjában indultak és várhatóan 3 évig tartanak.

Védelem

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 326 millió EUR-t különítettek el a védelem támogatására, főként a humanitárius területhez tartozó projekteken keresztül.

Az eszköz humanitárius területe támogatta a menekültek nyilvántartásba vételét és ellenőrzését, lehetővé téve számukra a törökországi jogállásuk rendezését, és megkönnyítve a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket. Különösen a migrációkezeléssel foglalkozó török elnökség regisztrációs erőfeszítéseit támogatta, és megerősítette intézményi és műszaki kapacitását. Az önálló védelmi beavatkozások mellett, amelyek célja a hiányosságok pótlása, valamint a sajátos szükségletekre és a veszélyeztetett egyének igényeire való reagálás, a védelmet a humanitárius reagálási stratégia többi pillérébe (alapvető szükségletek, egészségügy és oktatás) is beépítették. Az átfogó cél a menekültek kiszolgáltatottságának jobb kezelése, jogállásuk rendezése, valamint az állami szolgálatok és az ENSZ/nem kormányzati szervezetek szolgálatainak szélesebb hálózatához való kapcsolódásuk. A beszámolási időszakban a támogatás továbbra is a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő csoportokra összpontosult (pl. szezonális mezőgazdasági migráns munkavállalók, legveszélyeztetettebb menekültcsoportok stb.). Emellett a szíriai válság kezelésére szolgáló uniós alapból finanszírozott projektek között szerepelt a menekülteket fogadó közösségi központok támogatása, valamint a kiszolgáltatott helyzetben lévő menekültek megfelelő szolgálatokhoz való továbbirányítása.

Az eszköz fejlesztési területén belül 2020 végén 20 millió EUR közvetlen támogatásra kötöttek szerződést a Családügyi, Munkaügyi és Szociális Minisztérium számára, és a fellépés tovább folytatódott. A projekt célja, hogy javítsa a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek és a befogadó közösségek számára nyújtott megelőző és védelmi szociális szolgáltatásokat. A földrengések súlyos negatív hatással jártak, és a szolgáltatásokat ideiglenes egységekhez helyezték át. A Családügyi és Szociális Szolgáltatások Minisztériuma a földrengés sújtotta régiókra összpontosított, és el kellett halasztania a fellépés kapacitásépítési tevékenységeit.

Egészségügy

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 1 milliárd EUR-t különítettek el az egészségügyi ellátás támogatására.

Az eszköz keretében nyújtott támogatás fő pillére az egészségügyi szolgáltatók számára létrehozott, SIHHAT néven ismert oktatási program[27], egy olyan projekt, amelyre egymás után háromszor különítettek el forrást: 2016-ban 300 millió EUR-t, 2020-ban 210 millió EUR-t és 2023-ban 210 millió EUR-t. A SIHHAT támogatja a török Egészségügyi Minisztérium arra irányuló erőfeszítéseit, hogy minden menekült számára ingyenes és méltányos hozzáférést biztosítson az egészségügyi ellátáshoz. Összesen 190 migránsok számára létrehozott egészségügyi központ működik 32 tartományban, és mintegy 4 000 egészségügyi dolgozó dolgozik az EU által támogatott létesítményekben, akiknek 75 %-a szíriai származású. A földrengések miatt az egészségügyi személyzet létszáma csökkent, 17 központ pedig megrongálódott; ezek szolgáltatásait ideiglenes egységekhez helyezték át. A SIHHAT II végrehajtása 2024 elején befejeződött. A SIHHAT III a 210 millió EUR összegű kiegészítő uniós támogatásnak köszönhetően biztosítja az egészségügyi szolgáltatások további nyújtását a menekültek számára.

Az eszköz keretében finanszírozott két kórház – a Dörtyol/Hatay és a Kilis – 2022 óta teljes mértékben működőképes, és kulcsfontosságú egészségügyi szolgáltatásokat nyújtott a 2023-as földrengéseket követően, amikor mindkét kórház kapacitását 400 ágyra növelték. Emellett az eszköz a SIHHAT kiegészítéseként migránsok számára létrehozott egészségügyi központok építését és felújítását, orvostechnikai eszközök, illetve anyasági és higiéniai készletek beszerzését, valamint fizioterápiai és rehabilitációs egységek felújítását is végzi. 2023-ban nyolc egészségügyi központ építése kezdődött, és 113 orvostechnikai eszköz beszerzésére került sor több mint 40 kórház számára.

Ami a humanitárius segítségnyújtást illeti, Kilisben és Reyhanli/Hatay-ban két fizikai rehabilitációs központ továbbra is működik és olyan szolgáltatásokat nyújt, mint a fizioterápia, valamint a mentálhigiénés és pszichoszociális támogatás a fogyatékossággal élő és más kiszolgáltatott helyzetben lévő menekültek számára.

Települési infrastruktúra

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 380 millió EUR-t különítettek el a települési infrastruktúra támogatására.

Az eszköz különböző településeket támogat alapvető települési szolgáltatások, többek között vízellátás, szennyvízelvezetés és szilárdhulladék-gazdálkodás nyújtásával. Emellett szabadidős szolgáltatások nyújtásával támogatja a helyi infrastruktúrát. Ami a rekreációs létesítményeket illeti, 12 létesítmény (labdarúgó- és teniszpálya) elkészült, 10 sportkomplexum építése pedig folyamatban van. 2023-ban Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya és Hatay tartományokban víz- és szennyvízépítési projektek indultak.

Alapvető szükségletek és társadalmi-gazdasági támogatás

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 3,7 milliárd EUR-t különítettek el alapvető szükségletekre és társadalmi-gazdasági támogatásra.

Az ezen a kiemelt területen végrehajtott beavatkozások célja segíteni a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek alapvető szükségleteinek kielégítését, valamint biztosítani a menekültek rezilienciájának és önellátásának megerősítését. Ennek lehetővé kell tennie a szociális segítségnyújtástól való függőségről a fokozott önállóságra és a megélhetési lehetőségek kihasználására való fokozatos áttérést.

Az eszköz alapvető szükségletekhez nyújtott segítségének keretében több mint 2,6 millió menekült részesült olyan közvetlen támogatásban, amely lehetővé teszi számukra a méltóságteljes életet. 2023 júliusáig a legtöbb támogatást a szükséghelyzeti szociális védőhálón (ESSN) keresztül nyújtották – ez egy olyan szociális segítségnyújtási program, amely havi készpénztámogatást biztosít egy betétikártya-rendszeren keresztül több mint 1,6 millió menekült kedvezményezett részére. 2023 júliusában aláírták a „Social Safety Net for Refugees in Türkiye (SSN)" (Szociális védőháló a Törökországban élő menekültek számára) elnevezésű új készpénztámogatási programot (781 millió EUR) a Családügyi és Szociális Szolgáltatások Minisztériumával. Ez a beavatkozás az ESSN-nek a humanitárius segítségnyújtásról a hosszabb távú fejlesztési támogatásra való áttérését jelenti.

Az eszköz második részlete keretében majdnem befejeződött a Családügyi és Szociális Szolgáltatások Minisztériumával aláírt 245 millió EUR összegű közvetlen támogatás végrehajtása. Ez a támogatás lehetővé teszi a török szociális biztonsági rendszer keretében a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeknek nyújtott szociális ellátáshoz hasonló havi pénzügyi támogatás nyújtását, azaz a kiegészítő ESSN-t (C-ESSN). A projekt az ESSN-nel párhuzamosan kezdett működni, és támogatást nyújt a gyermeket egyedül nevelő szülőkkel rendelkező háztartásoknak, az időseknek, valamint a fogyatékossággal élő és a súlyosan fogyatékos embereknek. 2023-ban a C-ESSN és az ESSN programok folytonosságát[28] a 2021–2023-as időszakra mozgósított 3 milliárd EUR összegű kiegészítő menekülttámogatás keretében biztosították[29]. Azóta mindkét programot beolvasztották az SSN-re vonatkozó egyetlen szerződésbe.

Folytatódik a kiegészítő társadalmi-gazdasági támogatás nyújtása azoknak a menekülteknek, akik képesek belépni a munkaerőpiacra. E támogatás célja a menekültek és a befogadó közösségek foglalkoztathatóságának növelése. Szakképzést és készségfejlesztést, nyelvi képzést, karrier-tanácsadást és munkahelyi képzési programokat nyújt, valamint egyszerűsíti a menekültek munkavállalási engedélyeinek folyamatát. Ezt a támogatást a Világbank által végrehajtott két projekt, a foglalkoztatástámogatási projekt és a munkaerőpiacra való belépést támogató projektek (ISDEP I és ISDEP II) keretében hajtják végre a Török Foglalkoztatási

[28] A tervek szerint az ESSN program következő szakaszát az Európai Szomszédságpolitika és a Csatlakozási Tárgyalások Főigazgatósága veszi át.

[29] *A Bizottság C(2022) 7822 final végrehajtási határozata a Törökországban 2022-ben és 2023-ban a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő menekültek számára készpénztámogatás nyújtására irányuló egyedi intézkedés finanszírozásáról,* amelyet 2022. január 4-én fogadtak el és *a Bizottság C(2022) 8887 végrehajtási határozata a Törökországban tartózkodó menekültek alapvető szükségleteihez nyújtott támogatás és a megélhetési lehetőségekre való átállás 2022. évi további támogatását célzó egyedi intézkedés finanszírozásáról,* amelyet 2022. december 7-én fogadtak el.

Ügynökséggel (İŞKUR) és a Munkaügyi és Szociális Biztonsági Minisztérium (MoLSS) Nemzetközi Munkaerőügyi Főigazgatóságával (DG ILF) együttműködésben. A törökországi Kis- és Középvállalkozások Fejlesztési Szervezetével (KOSGEB) és a Török Fejlesztési és Beruházási Bankkal (TKYB) együttműködve, valamint a Nemzetközi Migrációs Politikát Fejlesztő Központ által az Ipari és Technológiai Minisztériummal együttműködésben végrehajtott ENHANCER projekt keretében támogatásokat és vállalkozói képzést nyújtanak mind a szíriai menekültek és a befogadó közösségek induló vállalkozásai, mind a meglévő vállalkozások számára.

Egy másik projekt egy női vezetésű szociális vállalkozási modell kidolgozását és végrehajtását segíti annak érdekében, hogy fenntartható jövedelemtermelő tevékenységeket biztosítson a kiszolgáltatott helyzetben lévő szíriai menekültek és a török nők számára egyaránt. Két további projekt célja a foglalkoztatás támogatása a mezőgazdaságban. Ezenkívül az Expertise France (EF) által a Nemzeti Oktatási Minisztérium Műszaki és Szakképzési Főigazgatóságával (MoNE-DG TVET) együttműködésben végrehajtott projekt a dolgozó gyermekekre és a gyermekmunkára összpontosított, és a formális tanulószerződéses gyakorlati képzés felé terelte őket. A MoNE-DG TVET a Kreditanstalt für Wiederaufbau Development Bankkal (KfW) is együttműködött egy másik, formális szakoktatásra irányuló projekt végrehajtása érdekében, hogy támogassa a munkaerőpiacra belépő fiatal diplomásokat állásokban való elhelyezésük révén. A projektek várhatóan legkésőbb 2025 közepéig/végéig tartanak.

2022-ben és 2023-ban a menekülteknek nyújtott társadalmi-gazdasági támogatás folytonosságát a 2021–2023-as időszakban mozgósított 3 milliárd EUR összegű kiegészítő menekülttámogatás keretében biztosították. 2023 decemberében három további, megélhetési lehetőségekkel kapcsolatos szerződés aláírására került sor pilléres értékelésen átesett szervezetekkel. Szintén 2023-ban 182,5 millió EUR-t programoztak elő társadalmi-gazdasági támogatásra az e kiemelt területen a 2023. februári földrengéseket követő szükségletekre tekintettel (lásd még fent).

Migrációkezelés

Az eszköz és a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében összesen 480 millió EUR-t különítettek el a migrációkezelés támogatására[30].

Az első részlet keretében összesen 80 millió EUR értékben finanszírozott két projekt befejeződött. Az első projekt uniós támogatást nyújtott a török parti őrség kutatási-mentési kapacitásának megerősítéséhez, a második célja pedig Törökország migrációkezelési elnökségének (PMM)[31] támogatása volt az EU-ból való visszatérések kezelésében.

Három új intézkedés indult a menekülteknek nyújtott további támogatás keretében, összesen 30 millió EUR-s költségvetéssel. E projektek egyike, amely 2023 májusában indult, a PMM

[30] Ez nem tartalmazza a Migrációügyi és Uniós Belügyi Főigazgatóság eszközei keretében elkülönített 150 millió EUR-t.
[31] Későbbi nevén Migrációkezelési Főigazgatóság (DGMM).

megerősítését folytatja. 2023 februárjában a migrációkezeléssel kapcsolatos kapacitásépítési projekt indult, míg 2023 márciusában a kapacitás és az ügynökségek közötti együttműködés repülőtereken történő javítását célzó kapacitásépítési projekt kezdődött. Emellett 220 millió EUR-t különítettek el Törökország keleti és délkeleti határigazgatási kapacitásának megerősítésére.

A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szempontok érvényesítése az eszköz keretében megvalósuló projektekben

A „Together towards a gender equal world 2021–2025” („Együtt a nemek közötti egyenlőséget biztosító világ felé [2021–2025]”) című, a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó III. uniós cselekvési terv továbbra is iránymutatásul szolgál az eszköz keretében megvalósuló intézkedések végrehajtásához. 2023-ban is prioritás maradt a nők és lányok emberi jogainak előmozdítása, védelme és érvényesítése a teljes sokszínűségükben, a nemek közötti egyenlőség, valamint a nők és lányok szerepvállalásának növelése. A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos megfontolásokat az eszköz valamennyi projektjébe beépítették, és lebontott adatok (76 mutató) segítségével folyamatosan nyomon követik.

Az eszköz jelentősen növelte a nők foglalkoztathatóságát: több mint 26 000 nő végzett rövid távú szakképzést, mintegy 40 000 kapott foglalkoztatási tanácsadást, és 500 női tulajdonú vállalkozás részesült tanácsadási vagy pénzügyi támogatásban. Az eszköz török nyelvtanfolyamokat biztosított a menekült nők számára, amelyeket mintegy 25 000 felnőtt menekült nő és 20 000 női diák végzett el sikeresen. Ezenkívül mintegy 55 000 menekült lánygyermek vett részt az eszköz által finanszírozott projektek keretében rendelkezésre bocsátott iskola előtti nevelésben, és 15 000 női diák kapott tanulmányi ösztöndíjat. Az eszköz által foglalkoztatott tanárok és oktatási személyzet közel 50 %-a nő. A készpénztámogatási programok egyenlő előnyöket biztosítottak több mint 1 millió menekült nő számára a rendszeres, feltétel nélküli erőforrástranszfer révén. Emellett mintegy 400 000 női diák családja kapott feltételes iskoláztatási készpénztámogatást. A készpénztámogatási programoktól függetlenül mintegy 500 000 menekült nő védelmi áldozatsegítő szolgáltatásokban, körülbelül 550 000 menekült nő pedig az eszköz által finanszírozott projektek keretében nyújtott védelmi szolgáltatásokban részesült.

5. Nyomon követés, értékelés és ellenőrzés

2023-ban az eszköz eredményeiről szóló jelentéstétel továbbra is az eszköz eredménykeretén[32] és az eszköz változáselméletén[33] alapult. A legutóbbi nyomonkövetési

[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Facility%20Results%20Framework_Jun2022.pdf.

[33] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.

jelentést 2023 decemberében tették közzé, amely elérhető az Európai Szomszédságpolitika és a Csatlakozási Tárgyalások Főigazgatósága honlapján[34].

A Bizottságot továbbra is egy technikai segítségnyújtási csoport (SUMAF[35]) segíti az eszköz nyomonkövetési és jelentéstételi feladataiban. 2023 végéig a SUMAF csapata 114 nyomonkövetési missziót fejezett be. Emellett 12 helyszíni ellenőrzésre/nyomonkövetési misszióra került sor a menekülteket támogató projektek esetében[36]. Folytatódott a humanitárius végrehajtási tervek keretében finanszírozott eszközök intézkedéseinek nyomon követése is: a beszámolási időszakban 89 projektszintű nyomonkövetési missziót hajtottak végre.

Az Európai Számvevőszék 2022–2023 között folytatta le az eszköz második teljesítmény-ellenőrzését. Az ellenőrzési jelentést, beleértve a Számvevőszék megállapításait és ajánlásait, valamint a Bizottság válaszait, 2024. április 24-én tették közzé, és online elérhető.

6. Kommunikáció és láthatóság

2023-ban a tevékenységek tovább növelték az eszköz keretében tett intézkedések láthatóságát, és tovább javították az EU-ról alkotott képet a Törökország részére a menekültek befogadásához nyújtott támogatást illetően. A prioritások között szerepelt a tudatosság, a láthatóság és a megértés biztosítása a nagyközönség, a média, a politikai döntéshozók és más érdekelt felek körében az EU-ban, Törökországban és a nemzetközi közösségben. Az eszköz kommunikációs tevékenységeit a májusi parlamenti és elnökválasztást megelőző hónapokban és azok idején ideiglenesen csökkentették a menekültekkel szembeni negatív hivatalos retorika és nyilvános ellenérzések ebben az időszakban tapasztalt erőteljes növekedése miatt.

Február és június között a kommunikációs tevékenységek a menekültek és befogadó közösségek millióinak életét felforgató pusztító földrengésekre adott uniós válaszra és segítségnyújtásra összpontosítottak. Ennek eredményeként (egy júniusi közvélemény-kutatás szerint) a lakosság kétharmada elismerte az EU szerepét. Segített továbbá enyhíteni a választásokat megelőző időszakban tapasztalt negatív retorika egy részét. A májusi ankarai Európa-napon digitális kiállítást tartottak az EU földrengések utáni mentési erőfeszítéseiről, amely segített népszerűsíteni a menekültekről szóló uniós narratívákat. A májusi brüsszeli nyilvános rendezvényeken is több fényképet és videót felhasználtak. Ősszel az uniós tagállamok nagykövetségeivel szoros együttműködésben megkezdődött a mentési erőfeszítéseknek szentelt fotóalbum előállítása. A projekt 2024 februárjában fejeződött be, és az év során számos kommunikációs esemény központi elemeként szolgál.

Az EU törökországi küldöttségének vezetője az év során több látogatást tett a földrengés sújtotta területeken, növelve a menekülteket és a befogadó közösségeket támogató uniós projektek láthatóságát, többek között jelentős sajtóutat szervezett a földrengés sújtotta

[34] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_en.
[35] Technikai segítségnyújtás a törökországi menekülteket támogató eszköz keretében finanszírozott intézkedések nyomon követésének támogatásához – IPA/2018/393–877.
[36] Összesített adatok, 2017.

területekre Urfában és környékén. A küldöttségvezető három alkalommal látogatást tett Brüsszelben is török újságírók csoportjainak kíséretében, többek között látogatást tett a márciusi nemzetközi donorkonferencián, amely segített növelni a menekülteknek nyújtott uniós támogatással kapcsolatos tudatosságot, láthatóságot és megértést. Lenarčič biztos februári, valamint Várhelyi biztos februári és szeptemberi látogatása lehetővé tette, hogy a menekültekkel és a befogadó közösségekkel kapcsolatos uniós üzenetek széles közönséghez elérjenek, és szeptemberben aláírási ünnepségre és sajtóközleményre is sor került az alapvető szükségletekkel kapcsolatos uniós támogatás bővítéséről.

2023 májusában az ankarai uniós küldöttség „sikertörténetek” projektet indított, amely az eszköz keretében finanszírozott projektekkel kapcsolatban tartalmazott számos történetet. Ezeket közzétették a küldöttség honlapján, hirdették a közösségimédia-oldalakon, és megosztották a médiával és más érdekelt felekkel.

7. Következtetések és következő lépések

2023-ban folytatódott az eszköz gyors végrehajtása. Az eszköz teljes működési költségvetését lekötötték szerződésekben, és 5,3 milliárd EUR-t folyósítottak. Az eszköz továbbra is nélkülözhetetlen segítséget nyújtott a törökországi menekültek és befogadó közösségek számára. A 2020–2027-es időszakra elkülönített további menekültügyi támogatás célja az eszköz által elért eredmények fenntarthatóságának biztosítása.

A **következő lépések**:

- *az összes projekt eredményes megvalósításának folytatása a menekültek és a befogadó közösségek javára, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvével összhangban,*
- *az eszközzel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek megvalósításának folytatása,*
- *az eszköz irányítóbizottsága ülésének megszervezése 2025 tavaszán,*
- *az eszköz által elért eredmények fenntarthatóságának biztosítása érdekében a törökországi menekülteknek és befogadó közösségeknek nyújtott további támogatás programozása, valamint*
- *vita indítása a tagállamokkal, az Európai Parlamenttel és Törökországgal az eszköz második működési ellenőrzése során az Európai Számvevőszék által megfogalmazott ajánlásokról.*